

**A Causal Model of Critical, Creative, Productive, and Responsible Leadership,
Proactive Role of School Administrators and Developmental Supervision,
with Effective Teacher Performance as Mediator, Affecting Identity of Students
in Bangkok Metropolis**

**โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุก
ของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครู
อย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร**

Piyanut Jringchit¹ Wisut Wichitputchraporn² Achara Niyamabha³ and Suphot Koedsuwan⁴

ปิยะณัฐ จริงจิตร¹ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์² อัจฉรา นียมาภา³ และสุพจน์ เกิดสุวรรณ⁴

^{1,2,3}Faculty of Education, Kasetsart University

⁴College of Innovation in Education, Saint John's University

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

⁴วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

*Corresponding Author, e-mail: piyajringd@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to 1) study conceptual frameworks of CCPR leadership, proactive role of school administrators, and developmental supervision, with effective teacher performance as mediator, affecting identity of students; 2) develop a causal model of CCPR leadership, proactive role of school administrators, and developmental supervision, with effective teacher performance as mediator, affecting identity of students in Bangkok Metropolis; and 3) validate consistency of the developed causal model with the empirical data. A sample of 480 school administrators and heads of academic teachers were randomly drawn by cluster sampling. The research instruments were an interview form and a questionnaire. Structural equation modeling was used to test and validate the developed causal model.

The research findings were that 1) CCPR leadership, proactive role of school administrators and developmental supervision, with effective teacher performance as mediator, had an effect on Bangkok Metropolis students' identity. 2) The developed causal model of CCPR leadership, proactive role of school administrators, and developmental supervision, with effective teacher performance as mediator, affecting identity of students in Bangkok Metropolis was found to be appropriate. 3) The validation results confirmed that the developed causal model was consistent with the empirical data: ($X^2 = 109.63$, $df = 88$, $P\text{-value} = 0.059$, $GFI = 0.978$, $AGFI = 0.95$, $RMR = 0.03$, และ $RMSEA = 0.02$)

Keywords: Critical Creative Productive and Responsible Leadership, Proactive Role of School Administrators, Developmental Supervision, Effective Teacher Performance, Identity of Students in Bangkok Metropolis

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา การปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ และอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร 2) เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร และ 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าวิชาการ จำนวน 480 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา และการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร 2) โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา และการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร พบว่ามีความเหมาะสม 3) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 109.63$ $df = 88$, $P\text{-value} = 0.059$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.95$, $RMR = 0.03$ และ $RMSEA = 0.02$)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา การปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร

บทนำ (Introduction)

พลวัตการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในโลกยุคพลิกผันในลักษณะของโลกวูเก้า (VUCA: Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity) ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ การเมืองและสภาพสังคม สร้างความท้าทายในการเตรียมคนยุคใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จะต้องกระทำผ่านระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้มีความพร้อมและรองรับกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง (Chaemchoy, 2022; Niyamabha, 2020) ซึ่งส่งผลทำให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในทุกระดับต้องปรับตัว

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งมีการวางแผนปรับตัวให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงให้กับนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 437 โรงเรียน โดยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564-2569) โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาไว้ว่า “จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาสู่อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครที่พร้อมด้วยคุณธรรม” อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ ประกอบด้วย รู้หน้าที่ มีจิตสาธารณะ รักสิ่งแวดล้อม และเป็นนวัตกรรมที่พร้อมรับทุกการเปลี่ยนแปลง (Department of Education Bangkok Metropolitan Administration, 2020)

ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการตอบสนองนโยบายและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมโลกที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องแสดงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดผลิตภาพ และคิดรับผิดชอบ ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เป็นรูปธรรมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม หรือเรียกว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (Critical, Creative, Productive, and Responsible Leadership) (Sinlarat, 2018) ซึ่งในโลกยุคพลิกผัน ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถแสดงบทบาทในเดิมได้อีกต่อไป จำเป็นต้องขับเคลื่อนองค์การทางการศึกษาด้วยบทบาทเชิงรุก ที่ก้าวข้ามเงื่อนไขเดิม ๆ ในการบริหารไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่กว่าเดิม (Wichitputchraporn, 2018) โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาครูซึ่งมีระดับการพัฒนาการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันทั้งความรู้ ประสบการณ์ วิทยุฒิ และคุณวุฒิในโรงเรียนจึงต้องใช้กระบวนการนิเทศแบบพัฒนาเพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2018) ทั้งนี้ครูเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการจัดการศึกษา (OECD, 2018) เนื่องจากการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ และการบูรณาการการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนย่อมส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะ และอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครต้องตระหนักและจำเป็นต้องสร้างให้เกิดกับผู้เรียนทุกคน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการสร้างอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครอย่างมีคุณภาพตามวิสัยทัศน์ของกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา การปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ และอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร
2. เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1. อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ตามแนวคิดจาก Department of Education Bangkok Metropolitan Administration (2020) ซึ่งกล่าวถึงคุณลักษณะที่บ่งชี้ความเป็นนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) รู้หน้าที่ 2) มีจิตสาธารณะ 3) รักสิ่งแวดล้อม และ 4) เป็นนวัตกรรมที่พร้อมรับทุกการเปลี่ยนแปลง
2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ตามแนวคิดจาก Sinlarat (2018) ที่กล่าวถึงการสร้างผู้เรียนให้สามารถสร้างผลิตผลเพื่อประโยชน์ของชุมชนตนเองและชุมชนอื่น ๆ ด้วยทักษะการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือทำ และนำไปสู่คุณลักษณะของผู้เรียนในยุค 4.0 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 1) คิดวิเคราะห์ 2) คิดสร้างสรรค์ 3) คิดผลิตภาพ และ 4) คิดรับผิดชอบ
3. บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ Wichitputchrapon (2018) ที่กล่าวถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถก้าวข้ามเงื่อนไขเดิม การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) การกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ 2) การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และ 3) การประเมินนโยบายและแผน
4. การนิเทศแบบพัฒนา ซึ่งนำแนวคิดจาก Glickman, Gordon, and Ross-Gordon (2018) กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูของตนเองอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม 2) พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล 3) พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือ และ 4) พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ
5. การปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างมีประสิทธิภาพ สังเคราะห์แนวคิดจาก Neal and Cathy (2003), Darling - Hammond and Bransford (2005), Dachakupt and Yindeesuk (2014), Rashmi, Subhash, and Bharti (2018), Puangmala, Kajornsini, and Na-soontorn (2019) ที่กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างมีประสิทธิภาพในสถาน

ศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การจัดการหลักสูตรและเนื้อหาวิชา 3) การประเมินผล และ 4) การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

Figure 1 The Conceptual framework

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

มีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากรอบแนวคิดในการวิจัย ดำเนินการโดยดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ 2) วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร และ 3) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของผู้เรียนแห่งมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหาร การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ความคิดเห็น

และพิจารณาความเหมาะสมของโมเดลเชิงสาเหตุจากการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-objective congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 โรงเรียน โดยหาความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.962

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 874 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความเชี่ยวชาญ (rule of thumb) โดยใช้ขนาดตัวอย่าง คือ 20 เท่าต่อหนึ่งตัวแปรสังเกตได้ (Hair et al., 1998 as cited in Wiratchai, 1999) งานวิจัยนี้มีตัวแปรทั้งสิ้น 24 ตัวแปร จึงได้ขนาดตัวอย่าง 480 คน แล้วนำมาสุ่มด้วยวิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิและสุ่มอย่างง่าย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการเชิงโครงสร้าง

ผลการวิจัย (Research results)

1. ผลการพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรจำนวน 5 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ 1.1 รู้หน้าที่ 1.2 มีจิตสาธารณะ 1.3 รักสิ่งแวดล้อม และ 1.4 เป็นนวัตกรรมที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 2) การปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ 2.1 การจัดการเรียนการสอน 2.2 การจัดการหลักสูตรและเนื้อหาวิชา 2.3 การประเมินผล และ 2.4 การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 3) การนิเทศแบบพัฒนา ประกอบด้วยสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ 3.1 พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม 3.2 พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล 3.3 พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือ และ 3.4 พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ และตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร ประกอบด้วย 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ประกอบด้วยแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร 4.1 คิดวิเคราะห์ 4.2 คิดสร้างสรรค์ 4.3 คิดผลิตภาพ และ 4.4 คิดรับผิดชอบ และ 5) บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร 5.1 การกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ 5.2 การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และ 5.3 การประเมินนโยบายและแผน

2. ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหาร การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าโมเดลเชิงสาเหตุมีความเหมาะสม โดยมีรายละเอียดของดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ให้ความเห็นต่อตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครว่าเป็นพฤติกรรมเฉพาะของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) รู้หน้าที่ 2) มีจิตสาธารณะ 3) รักสิ่งแวดล้อม และ 4) เป็นนวัตกรรมที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ให้ความเห็นต่อตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพว่าเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถนำตัวเองและบุคลากรในองค์กรให้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าให้กับสังคม ประกอบด้วย 1) คิดวิเคราะห์ 2) คิดสร้างสรรค์ 3) คิดผลิตภาพ และ 4) คิดรับผิดชอบ

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ให้ความเห็นต่อตัวแปรบทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถก้าวข้ามเงื่อนไขเดิมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความสำเร็จเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบาย 2) การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และ 3) การประเมินผลนโยบายและแผนควรปรับนิยามศัพท์เฉพาะให้มีความชัดเจน

2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ให้ความเห็นต่อตัวแปรการปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างมีประสิทธิภาพว่าเป็นพฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงการปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาให้เกิดอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การจัดการหลักสูตรและเนื้อหาวิชา 3) การวัดประเมินผล และ 4) การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

2.5 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ให้ความเห็นต่อตัวแปรการนิเทศแบบพัฒนาว่าเป็นพฤติกรรมของผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศที่ทำงานร่วมกัน เพื่อปรับปรุงพัฒนาตนเอง และงานในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม 2) พฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล 3) พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือ และ 4. พฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัวแปรบทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ $SD = 0.54$) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.68$)

3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ตัวแปรพฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือและตัวแปรพฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.843 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุด คือ ตัวแปรเป็นนวัตกรรมที่พร้อมรับทุกการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นองค์ประกอบของอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร และตัวแปรการกำหนดนโยบายและแผนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.325

3.3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏผลดังนี้

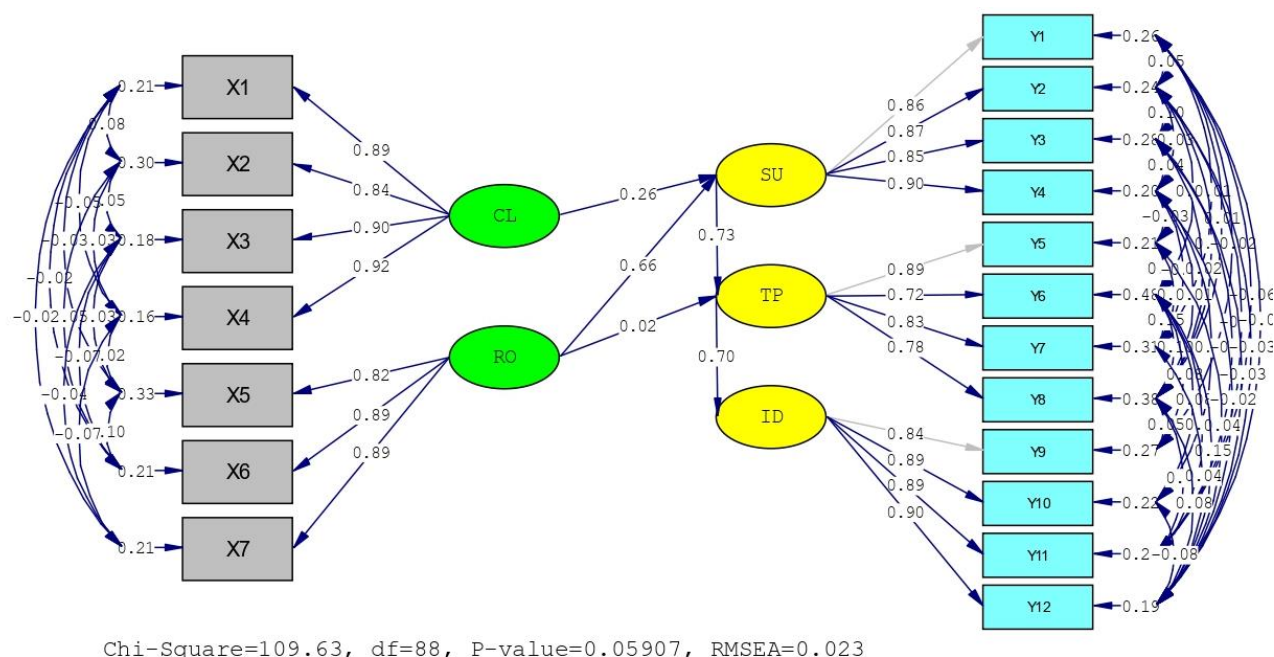

Figure 2 The structural equation model analysis results

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโมเดลสมการโครงสร้าง

จากภาพที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CL) บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา (RO) การนิเทศแบบพัฒนา (SU) และการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ (TP) มีอิทธิพลรวมต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร (ID) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.13, 0.36, 0.51 และ 0.70 ตามลำดับ

ค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ยืนยันว่าโมเดลที่พัฒนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-Square มีค่าเท่ากับ 109.63 Degree of Freedom มีค่าเท่ากับ 88 P-value มีค่าเท่ากับ 0.059 Goodness of Fit มีค่าเท่ากับ 0.98 Adjust Goodness of Fit มีค่าเท่ากับ 0.95 Root Mean Square Residual มีค่าเท่ากับ 0.03 Root Mean Square Error of Approximation มีค่าเท่ากับ 0.02 สรุปการตรวจสอบค่าดัชนี ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ผลว่า ผ่านเกณฑ์โมเดลที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล (Conclusion)

จากการวิจัยเรื่องโมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ บทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา การนิเทศแบบพัฒนา ผ่านการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ผู้วิจัยเห็นว่า มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ตัวแปรการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่าครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดในสถานศึกษา และถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ (OECD, 2018) และเมื่อพิจารณาข้อคำถามรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแสดงให้เห็นว่า ครูกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการออกแบบหลักสูตรเชิงบูรณาการและการจัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเลือกใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลายและทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tanaponworrakun (2017) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือพบว่า การบริหารงานวิชาการกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ตัวแปรการนิเทศแบบพัฒนามีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศแบบพัฒนาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรที่มีระดับการพัฒนาการที่ความแตกต่างกัน ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความสำเร็จในโรงเรียน (Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2018; Sudrung, 2016) และเมื่อพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการร่วมกันวางแผนการปฏิบัติการนิเทศของครู ติดตามและให้คำแนะนำการพัฒนาการปฏิบัติงานของครู เน้นความร่วมมือเพื่อการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งกำหนดผู้นิเทศที่มีความรู้และความสามารถเพื่อให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของครูภายในสถานศึกษา และส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้บังคับบัญชาาระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ Sudrung (2016) ที่กล่าวว่า การนิเทศเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียนในการพัฒนาปรับปรุงส่งเสริมสนับสนุนให้ช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จทั้งด้านการสอน และงานอื่น ๆ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ตัวแปรบทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรการนิเทศแบบพัฒนาและตัวแปรการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจมีสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทเชิงรุกโดยตรงในการขับเคลื่อนและส่งเสริมการนิเทศแบบพัฒนาและการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเมื่อพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแสดงให้เห็นว่า การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานตามระเบียบข้อบังคับของกรุงเทพมหานคร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการผลักดันนโยบาย รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์และโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rakna, Klinkulap, and Chitchirachan (2016) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัย Patjad, Chanbanjong, Soamthip, and Kornpuang (2011) ได้ศึกษา

รูปแบบการบริหารงานเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูใหม่ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล

4. ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวการนิเทศแบบพัฒนา และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ให้เป็นรูปธรรมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยผ่านการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ คิดผลิตภาพ และคิดรับผิดชอบ และเมื่อพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาสีงแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีความสามารถในการคิดเชิงผลิตภาพโดยมีนโยบายและเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างผลงานอย่างมีคุณภาพค่านิกถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เกิดผลสำเร็จ และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Autsaha (2021) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (Recommendations)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพมีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อตัวแปรการนิเทศแบบพัฒนา ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมกระบวนการคิดรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาโดยสร้างมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เกิดผลสำเร็จ รวมทั้งควรคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่มีต่อสังคมเพื่อพัฒนาองค์การสู่องค์กรสร้างสรรค์และผลิตภาพ (Creative and Productive Organization) หรือองค์กร CPO

2. ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรบทบาทเชิงรุกในการบริหารสถานศึกษาส่งผลทางตรงต่อตัวแปรการนิเทศแบบพัฒนาและการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัด และผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงบทบาทเชิงรุกในการบริหารสถานศึกษาโดยยกระดับการนำนโยบายการพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครสู่การปฏิบัติตลอดจนการประเมินผลนโยบาย ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินอย่างชัดเจน การออกแบบการประเมินผล การดำเนินการตามนโยบายอย่างเหมาะสม รวมทั้งควรสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร เช่น บุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ให้เพียงพอต่อการขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบความสำเร็จ

3. ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการนิเทศแบบพัฒนามีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมุ่งมั่นส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์สูงได้ตัดสินใจในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานครตามนโยบายของกรุงเทพมหานครที่กำหนดไว้

4. ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพโดยควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนสู่อัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร

5. ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ด้านการเป็นนวัตกรรมที่พร้อมรับทุกการเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรควรพัฒนาระบบการคิดและทักษะการแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ ของนักเรียน ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคม เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ด้านนวัตกรรมที่พร้อมรับทุกการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการนิเทศแบบพัฒนามีอิทธิพลสูงสุดต่อตัวแปรการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศแบบพัฒนาในสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรบทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นจึงควรศึกษารูปแบบการพัฒนาบทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา

3. จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรอัตลักษณ์ผู้เรียนแห่งมหานคร ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาศรรณะครู

References

- Autsaha, J. (2021). *Leadership of School Administrators Affecting the Internal Supervision in Schools under the Office of Non-formal and Informal Education in the Northeast* [Master's thesis, Rambhai Barni Rajabhat University]. [In Thai]
- Chaemchoy, S. (2022). *Academic Management Responsive to Change in the Disruptive Era*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Dachakupt, P., & Yindeesuk, P. (2014). *Learning Management in 21st Century*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Darling, L., & Bransford, J. (2005). *Preparing Teachers for a Changing World What Teachers Should Learn and Be Able to Do*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Department of Education Bangkok Metropolitan Administration. (2020). *Bangkok Basic Education Development Plan No.3 (B.E. 2021-2026)*. Bangkok: Office of Educational Strategy.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *Supervision and Instructional Leadership: A Development Approach* (10th ed.). New York: Pearson.
- Neal A., G., & Cathy D., H. (2003). *What Successful Teachers Do: 101 Research-Based Classroom Strategies for New and Veteran Teachers*. USA: Corwin.
- Niyamabha, A. (2020). A Model of New Normal School Administration to Desirable Educational Quality in Changing Context. *STOU Education Journal*, 14(2), 178-195.
- OECD. (2018). *Effective Teacher Policies: Insights from PISA*. OECD Publishing.
- Patjad, S., Chanbanjong, C., Soamthip, T., & Kornpuang, A. (2011). The Model of Management to Enhance The Performance Competency of New Teacher Under Municipal School. *Journal of Education Naresuan University*, 13(3), 57-77.
- Puangmala, U., Kajornsini, B., & Na-soontorn, T. (2019). Development of Professional Teacher Competency Indicators Evaluation Criteria and Evaluation Form for Student under Rajabhat Chiang Mai University. *Silpakorn Educational Research Journal*, 11(2), 376-394.
- Rashmi, K., Subhash, C., & Bharti. (Ed.). (2018). *Teacher education in the 21st century*. USA: Sage.
- Rakna, L., Klinkulap, P., & Chitchirachan, C. (2016). The Role of Education Administrators for the Internal School Supervision under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Office Area. *Sikkha Journal of Education*, 3(2), 80-89.
- Sinlarat, P. (2018). Education 4.0 Creative and Productive Education. In Sinlarat, P., & Meesan, N. (Ed.), *Educational Leadership*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Sudrung, J. (2016). *In-School Supervision*. Bangkok: Dannext Interoperation Limited Company.

- Tanaponworrakun, P. (2017). *The Academic Affairs Administration and Learner's Desired Characteristic Of School Under Bangkok Metropolitan Administration Northern Krungthong Group*. [Master's thesis, Silpakorn University]. [In Thai]
- Wichitputchrapon, S. (2018). Proactive Role of Thai Educational Leader. In Sinlarat, P., & Meesan, N. (Ed.), *Educational Leadership*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Wiratchai, T. (1999). *LISREL Model Statistical Analysis for Research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.